

Co je cílem chystané reformy volebního práva EU

Posílení demokratické legitimacy nebo posílení pozice Evropského parlamentu?

Evropský parlament připravuje na základě svého usnesení z listopadu 2015 reformu volebního práva Evropské unie. Návrh deklaruje obecnou snahu rozšířit demokratický a nadnárodní rozměr evropských voleb a demokratickou legitimitu rozhodovacího procesu EU. *Akt o volbě členů Evropského parlamentu ve všeobecných a přímých volbách* ze dne 20. září 1976 by tak měl doznat dílčích změn, které by ve svém důsledku dopadly i na vnitrostátní legislativu voleb do Evropského parlamentu. Některé změny navazují na Doporučení Evropské komise o posílení demokratického a efektivního průběhu voleb do Evropského parlamentu (2013/142/EU) ze dne 12. března 2013.

Reforma voleb do Evropského parlamentu je citlivou otázkou zasahující nejen do vnitrostátní úpravy volebního práva, ale i do rovnováhy mezi orgány EU. Za nejcitlivější lze považovat **návrh na vytvoření společného evropského volebního obvodu**, kde by kandidátku jednotlivých evropských politických stran vedl jejich kandidát na post předsedy Evropské komise (tzv. „*Spitzenkandidat*“). V návrhu Evropského parlamentu chybí bližší rozpracování praktického fungování tohoto nového institutu.

Tento koncept se poprvé uplatnil při volbách do Evropského parlamentu v roce 2014. Evropský parlament si vyložil po svém článek 17 odst. 7 Smlouvy o EU, dle kterého má být kandidát na post předsedy Evropské komise navrhnout Evropskou radou „*s přihlédnutím k volbám do Evropského parlamentu*“ a prosadil si, že se předsedou Evropské komise stal kandidát vítězného evropského politického uskupení v Evropském parlamentu. Už tehdy panovaly na straně Rady obavy z narušení meziinstitucionální rovnováhy ve prospěch Evropského parlamentu, z oslabení postavení Evropské rady i z nežádoucí politizace Evropské komise. Návrh reformy voleb je snahou Evropského parlamentu zakotvit v legislativě jeho interpretaci způsobu výběru předsedy Evropské komise.

Návrh však přináší další opatření, **směřující k harmonizaci celého volebního procesu** (lhůty pro předložení kandidátek, stejné datum voleb, uzavírací klausule), gendrové vyváženosti a vytvoření úřadu pro výměnu informací. Členské státy také mohou zavést elektronické a distanční hlasování. Členské státy musí přijmout opatření, aby mohli volit i voliči žijící ve třetích zemích.

Návrh jako celek bude podroben rozsáhlé diskuzi členských států a jejich národních orgánů, neboť představuje velký zásah do vnitrostátní legislativy a meziinstitucionálních vztahů. Návrh bude nutno posoudit zejména ve spojitosti se zásadou subsidiarity a proporcionality a zjistit, zda některá opatření nezasahují nepřiměřeně do individuální právní kultury jednotlivých členských států. S ohledem na vysokou míru sjednocujících prvků v návrhu a nutnost jejich jednomyslného přijetí je velice sporné, zda je jeho přijetí realizovatelné.

Česká republika má velké výhrady zejména k technickým změnám a jejich dopadům na dosavadní českou legislativu, neboť i přijetí jenom některých opatření může mít za následek rozsáhlé legislativní změny a odlišnou úpravu od jiných druhů voleb. Některé návrhy nemají na Českou republiku dopad (zavedení uzavírací klauzule) a některé jsou věcí politického uvážení (zejména snížení aktivního volebního práva na 16 let).

Vladimíra Drbalová

Mezinárodní vztahy – Evropské záležitosti